METSÄNOMISTAJA

Sen entisajan maalaiset tiesivät: kun kukkamultaa ei ollut tarjolla säkkitavarana, se käytiin hakemasta pellonreunan lepikosta. **SEPPO VUOKKO**

PTT:N TALOUSTUTKA

Katse tulevaisuuteen – yli vaalikauden

Laajan sidosryhmäpohjan yhteistyöllä koottu Metsäpoliittinen selonteko 2050 on varsin ansiokas. Se luotaa Suomen metsäalaa pitkällä perspektiivillä – ihmisen tai poliittisen päätöksenteon näkökulmasta.

Metsän kiertoajassa 35 vuotta on kuitenkin lyhyt aika, vain noin puolet hakkuukypsän tukin eliniästä. Tämä korostaa tarvetta löytää oikeita ratkaisuja kysymyksiin, joita ei vielä osata edes kysyä.

Selonteossa tuodaan useasti esille tarve metsien hoidon ja käytön monipuolistamiseen. Laaja-alainen ja -tavoitteinen metsänomistajakunta on paras tae hoidon ja käytön monipuolistamiseen ilman valtion lisätukia.

Olennaisinta on aktiiviseen metsänhoitoon kannustaminen, jotta metsistä saatavaa hyvinvointia voidaan monipuolisesti lisätä. Aktiivisuus metsänhoidossa hyödyttää koko metsäsektoria mutta myös muuta yhteiskuntaa verotulojen, työllisyyden ja vientitaseen kautta.

Selonteossa halutaan turvata raaka-aineiden kysyntää vastaava saanti. Pitkällä aikavälillä investointien taustalla pitääkin olla varmuus raaka-aineen riittävyydestä.

Puumarkkinoilla osoitettiin viime vuonna, että häiriöttömässä markkinatilanteessa puukauppa ja hakkuut käyvät vilkkaana. Kauppaan puolin ja toisin spekulaatiota tai hintaodotuksia aiheuttaville veropäätöksille ei ole sijaa.

Metsäkiinteistöön osoitettu vero voisi olla viimeinen niitti hyvin alkaneelle suhdanteelle metsäsektorilla, ja kustannukset koituisivat kaikille osapuolille, myös kansalaisille.

Tällä hetkellä kysymys on kuitenkin pikemminkin tarjontaa vastaavan kysynnän kuin tarjonnan turvaamisesta. Perinteisen metsäteollisuuden puunkäyttö on vähentynyt noin kymmenen miljoonaa kuutiometriä kymmenessä vuodessa.

Puun käyttöä merkittävästi lisääviä investointeja ei ole näköpiirissä. Puurakentamisen toivottava lisääntyminen ei lisää puun käyttöä olennaisesti. Myöskään biojalostamot tai muut sellun tuotannon integraatit eivät lisää niinkään puun käyttöä vaan jatkojalostavat sivuainevirtoja lisäten näin tuotannon kannattavuutta.

Poliittiset päättäjät ovat paljon vartijoinapäättäessään ympäristöhallinnosta, liikenneväylistä ja -määräyksistä sekä energiaratkaisuista, jotka vaikuttavat ratkaisevasti metsäteollisuuden kannattavuuteen. Lyhytnäköiset päätökset verokertymän kasvattamisesta tai säästökohteista kostautuvat pitkällä aikavälillä talouden kehityksen ja kansallisen hyvinvoinnin tyrehdyttämisenä.

» Metsäkiinteistöön osoitettu vero voisi olla viimeinen niitti hyvin alkaneelle suhdanteelle metsäsektorilla.

PAULA HORNE
on tutkimusjohtaja PTT:stä.
paula.horne@ptt.fi

Leppä parantaa maata

Harmaaleppää pidetään arvottomana roskapuuna, mutta oikeammin asia on niin, ettemme osaa käyttää hyväksemme lepän ominaisuuksia.

JORMA PEIPONEN

Lepän juurinystyrät ovat maassa muutaman sentin syvyydessä. Niissä elävät bakteerit saavat typen sidontaan tarvitsemansa energian lepältä ja leppä osansa typpiyhdisteistä.

Harmaaleppä on tyypillinen pioneeripuu, uuden maan valtaaja: lyhytikäinen, nopeakasvuinen ja runsaasti siementävä. Kun myrsky tai kulo on paljastanut maata tai ihminen hylännyt peltonsa, lepän siemenet itävät.

Taimet varttuvat nopeasti, ja aina 30-vuotiaaksi asti harmaaleppä on kuutioissa mitaten nopeimmin kasvava puulajimme.

Harmaaleppä on yleinen maan eteläpuoliskolla aina Kainuuseen asti. Lapissa se on harvinainen. Ja merkillisen voimakkaasti se karttaa myös Suomenlahden ja Selkämeren rannikkoa: Ahvenanmaalla se on suorastaan harvinainen.

Perämeren rannoilla harmaaleppä kuitenkin viihtyy hyvin!

Leppä ränsistyy nuorena

Jo 40–50-vuotiaana, usein jo nuorempanakin, lepät alkavat ränsistyä: runko kasvaa sieniä, jälsi kuolee paikoin ja runko menettää säännöllisen lieriömuotonsa, oksat kuolevat.

Harva harmaaleppä varttuu kunnon tukkipuun mittoihin. Nopeakasvuisen puun puuaines on kevyttä ja löyhää, ei erityisen arvostettua edes polttopuuna. Kuitenkin sen lämpöarvo on painoyksikköä kohti mitattuna sama kuin koivulla.

Kun leppä on miltei kolmanneksen keveämpää kuin koivu, tarvitaan leppäpuita tai haketta vastaavasta suurempi keko.

Vahingoittunut kohta värjäytyy nopeasti punaiseksi; vanhassa kansankielessä leppä tarkoitti myös verta. Puuaineskin on kauniin punertavaa, pehmeää ja helposti veistettävää.

Jonkin verran sitä käytetään muottien tekoon ja koristeesineiden veistämiseen. Siitä saa myös seiniin tai kattoon erinomaisen kaunista paneelia ja lauteiksikin se sopii aivan kuten tervaleppäkin. Kalan ja lihan savustukseen leppä on metsän puista paras.

Leppä maanparantajana

Leppä parantaa maata. Neitseellisen maan ravinnetilanne on tavallisesti muutoin hyvä, mutta yhtä puuttuu: typpeä. Hyvin monet pioneerikasvit ovatkin taanneet menestyksensä liittoutumalla typpeä sitovien bakteerien kanssa.

Hernekasvien juurinystyröissä on Rhizobium-suvun bakteereja, kun taas tyrni, lepät, suomyrtti ja lapinvuokko ovat päätyneet Frankia-suvun sädesienten kumppaneiksi.

Sädesienetkin ovat bakteereita. Muista bakteereista poiketen niiden solut muodostavat rihmoja, ja solujen välillä on työnjakoa: kapeat rihman solut hankkivat ravintoa, pallomaiset solut sitovat typpeä ja osa soluista muodostuu itiöpesäkkeiksi.

Sädesieniä elää vapaana maassa, mutta typen sidonta tehostuu merkittävästi, kun ne saavat kumppanikseen energiaa välittävän puun. Sädesienten vaikutuksesta lepän juuriin kehittyy pallomaisia, jopa nyrkin kokoisia lyhyiden ja paksujen sivujuurten sykeröitä.

Leppä säätelee bakteerien toimintaa: typen sidonta alkaa keväällä lepän lehtien puhjetessa ja päättyy syksyllä lehtien karistessa. Olosuhteista, puuston iästä ja tiheydestä riippuen hehtaarin lepikko sitoo typpeä vuodessa 20–300 kiloa.

Typen saanti on niin hyvä, ettei lepän tarvitse sitä säästää: niinpä lehdet karisevat syksyllä lähes vihreinä. Lehtien mukana palaa maahan toisten eliöiden käyttöön noin puolet juurisymbionttien sitomasta typestä, siis jopa 150 kiloa.

Määrää sopii verrata peltojen lannoitukseen: eteläsuomalaisten peltojen katsotaan tarvitsevan maalajista ja viljelykasvista riippuen 20–140 kiloa typpeä hehtaarille vuosittain!

Leppä ja eläimet

Lepän merkitys luonnon monipuolistajana perustuu ennen muuta sen typen sidontaan. Ravintolähteensä se ei ole samanlainen ”elämänpuu” kuin vaikkapa haapa tai tammi.

Suuresta typpipitoisuudestaan huolimatta lehdet eivät ole laiduntavien nisäkkäiden herkkua. Ohimennen hirvi, lehmä tai lammas riipii jonkin lehvän, mutta ei jää lepikkoon aterioimaan.

Kuivina leppäkerput kyllä kelpaavat hyvin.

Sama koskee lepän kuorta: vain hätäpäissään majava tai metsämyyrä nakertavat leppää. Kukkasilmut sentään kelpaavat: liito-orava rakastaa lepän hedenorkkoja ja myös pyy napostelee niitä mielellään. Satakunta suurperhoslajia elää toukkana lepän lehdillä.

Useimmat näistä ovat niin sanottuja polyfageja, joille leppä on yksi, eikä yleensä edes tärkein, monista ravintokasveista.

METSÄN POLUILTA

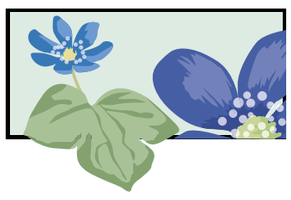

Idänlehtikuoriaisen naaras munii lepän lehvästöön alkukesällä. Myöhemmin kesällä sen toukat syövät lehdet reikäisiksi.

Harmaaleppään erikoistuneita lajeja on perin vähän.

Näkyvin lepän syöjistä on leppäkemppi, joskaan lepän ”piimimistä” harva on osannut pitää merkkinä eläintuhosta: haituvien on kuviteltu olevan lepän omia eritteitä!

Säästä leppiä!

Harmaaleppää pidetään metsässä rikkakasvina, joka raivataan taimikon hoidossa pois. Se on kuitenkin muiden puiden kannalta katsottuna melkoinen hyväntekijä, sillä lepän juurissa asustavilla bakteereilla on kyky muuttaa ilman typpi kasveille kelvolliseen muotoon.

Erityisesti energiapuun tuotannossa lepillä voisi olla merkitystä kasvun lisääjinä: tuhkalannoitus korvaa muut puun korjuussa menetetyt ravinteet, ja leppä hoitaa typpitalouden.

Leppä parantaa maata toisellakin tavalla. Sen lehtikarike hajoaa nopeasti, joten myös sen sisältämät mineraaliravinteet ovat nopeasti kasvien käytössä. Yhtenäinen leppäkasvusto muodostaakin alleen muruista multaa.

Sen entisajan maalaiset tiesivät: kun kukkamultaa ei ollut tarjolla säkkitavarana, se käytiin hakemasta pellonreunan lepikosta. Kangasmaiden taimikkoa perattaessa leppää ei kannata kohdella samalla tavalla kuin pihlajaa ja koivua.

Lepän taimet eivät houkuttele hirviä, mutta parantavat maan ravinnetaloutta. Siitä hyötyvät kuusen ja männyn taimetkin. Niinpä leppää on syytä raivata vain silloin, kun varjostuksellaan haittaa taimen kasvua, siis sovellettua reikäperkausta. Aikanaan, kun puusto varttuu, leppä jää alikasvokseksi, mutta sen niin kauan kuin se pysyy hengissä, sen maata parantava vaikutus jatkuu.

SEPPO VUOKKO

Nautintoja á 100 €

Valitse esimerkisi näistä:
✓ Kääntyvät Ksenon-ajovalot
✓ Automaatti-ilmastointi ja sadetunnistin
✓ Vakionopeudensäädin ja Bluetooth handsfree
✓ Navigointijärjestelmä ja peruutuskamera
✓ Pysäköintitutka
✓ Sähköisesti avattava panorama-lasikatto
✓ Istuimien nahkaverhoilu
✓ Kevytmetallivanteet
✓ Tummennetut takalasit

Etusi jopa 3 900 €

Hyundai i30 -mallisto alk. 18 990 €
autoveroton hinta alk. 15 067,63 + arv. autovero 3 922,37 = 18 990 + tk 600 = 19 590 €.
i30-malliston kulutus 3,7-6,8 l/100 km ja CO_2-päästöt 97-160 g/km.
Erikoishinnoiteltuja lisävarusteita tarjolla määräerään i30 3d, i30 5d ja i30 Wagon -malleja.

Korko koko Hyundai-mallistoon 0 % ilman muita kuluja!

Rahoitusesimerkki: auton hinta 18 990 € + tk 600 € = 19 590 €, vaihtoauto/käsiraha 9 590 €, rahoitettava osuus max. 10 000 €, sopimusaika max. 36 kk, korko 0 %, kk-erä 277,80 €. KSL:n mukainen todellinen vuosikorko 0 %, KSL:n mukaiset luottokustannukset yhteensä 0 €. KSL:n mukainen todellinen luottohinta 19 590 €. Jos rahoitettava osuus on yli 10 000 € tai sopimusaika on pidempi kuin 36 kk, on korko 2,9 %, ei muita kuluja. Rahoitustarjous koskee uusia asiakastilauksia 1.-31.3.2014 ja edellyttää hyväksytyn rahoituspäätöksen. Edut koskevat uusia asiakastilauksia, ei voi yhdistää muihin etuihin. Kuvien autot erikoisvarustein. Arvonnan palkintona matka kahdelle Brasiliassa, Rio de Janeirossa 18.6. pelattavaan Espanja-Chile -otteluun! Tarjolla huippujalkapalloa, lennot, hotellimajoitus, ja perillä ainutlaatuista futishuumaa! Matka-aika 16.6.-20.6.2014.

5 VUOTTA Takuu ilman km-rajaa
FIFA WORLD CUP Brasil

Toimi heti – autoja määräerä!
Koeaja Hyundai ja voita matka kahdelle Brasiliaan.
www.hyundai.fi

HYUNDAI

TETRA
www.tetrachemicals.fi

TETRAn kalsiumkloridi – CCRoad sitoo pölyn tehokkaasti

Pölynsidonta on tärkeä osa tiestön kunnossapitoa. Sillä parannetaan ajamisen turvallisuutta ja luodaan puitteet terveelliselle ja viihtyisälle ympäristölle. TETRA Chemicals on vuosikymmenten kokemuksellaan kehittänyt tulevaisuuden kalsiumkloridituotteet teiden ympärivuotiseen kunnossapitoon.